

CĂDEREA ÎNTRU ÎNĂLȚARE

Fratele Richard Rohr (n. 1943, Kansas, SUA) este preot franciscan în New Mexico. A pus, în 1987, bazele Centrului de Contemplație și Acțiune din Albuquerque, New Mexico, unde în prezent este director fondator. Este autorul a mai mult de douăzeci de volume, traduse în multe limbi. Este un conferențiar cunoscut la nivel mondial, adresându-se în fiecare an unui public de mii de oameni; a călătorit în Europa, Asia, Australia și Africa de Sud. Vorbește pe teme legate de spiritualitatea creștină a adultului, eliberarea prin Sfânta Scriptură, politică și spiritualitate, grija pentru natură și pentru Terra, ordinul franciscan, dialogul interconfesional, eneagrame; utilizează numeroase platforme pentru a-și face cunoscută concepția sa modelatoare de viață, bazată pe Evanghelie.

Richard Rohr este cunoscut și pentru conferințele sale audio, precum și pentru articolele publicate în revista trimestrială *Radical Grace*, a Centrului pe care îl conduce. Scrie în mod regulat articole în revistele *Sojourners* și *Tikkun*. Pentru mai multe informații despre activitatea sa de la Centrul pentru Contemplație și Acțiune, puteți accesa site-ul <http://cacradicalgrace.org>.

Redactor: Georgeta-Anca Ionescu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

Richard Rohr

Falling Upward. A Spirituality for the Two Halves of Life

Copyright © 2011 by Richard Rohr.

All rights reserved

This translation published under license with the original publisher John Wiley & Sons, Inc

Excerpt from „East Coker“ Part V in *Four Quartets*. Copyright © 1940 by T.S. Eliot and renewed 1968 by Esme Valerie Eliot. Reprinted by permission of Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company and Faber and Faber Ltd.

Excerpt from „The Dry Salvages“ Part II in *Four Quartets*. Copyright © 1941 by T.S. Eliot and renewed 1969 by Esme Valerie Eliot. Reprinted by permission of Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company and Faber and Faber Ltd.

„Wenn etwas mir vom Fenster fällt.../ How surely gravity's law“ from Rilke's *Book of Hours: Love Poems to God* by Rainer Maria Rilke, translated by Anita Barrows and Joanna Macy. Copyright © 1996 by Anita Barrows and Joanna Macy. Used by permission of Riverhead Books, an imprint of Penguin Group (USA) Inc., and the translators.

„When in the Soul of the Serene Disciple“ by Thomas Merton from *The Collected Poems of Thomas Merton*. Copyright © 1957 by The Abby of Gethsemani. Reprinted by permission of New Directions Publishing Corp.

© HUMANITAS, 2022, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Rohr, Richard

Căderea întru înălțare: spiritualitate pentru cele două jumătăți ale vieții / Richard Rohr; trad. din engleză de Teodora Ghivirigă și Ramona Scribleac. – București: Humanitas, 2022. Conține bibliografie. ISBN 978-973-50-7410-4 I. Ghivirigă, Teodora (trad.) II. Scribleac, Ramona (trad.) 2

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Cuprins

<i>Chemarea în Marea Călătorie</i>	9
INTRODUCERE	15
Calea înălțării și calea căderii	20
Un mit fondator	29
1. CELE DOUĂ JUMĂTĂȚI ALE VIEȚII	37
Trepte și etape	43
Despre Dumnezeu și religie	48
2. CĂLĂTORIA EROULUI ȘI A EROINEI	51
3. PRIMA JUMĂTATE A VIEȚII	58
Iubirea condiționată și necondiționată	63
Ce înseamnă să menții o tensiune creativă	67
Când prima parte a vieții e ratată	69
Când soldatul loial e lăsat la vatră	74
4. SENSUL TRAGIC AL VIEȚII	82
Caracterul tragic al lumii naturale	83
Marea întoarcere	87
5. PIATRA DE POTICNIRE	91
6. DESPRE SUFERINȚA NECESARĂ	98
Toată Creația suspină (Romani 8:22)	101
Să îți urăști familia	105
7. CASA ȘI DORUL DE CASĂ	110

6 CUPRINS

8. UITAREA ȘI MAREA IMAGINE DE ANSAMBLU	119
„Rai“ și „Iad“	121
9. A DOUA INOCENȚĂ	126
Neliniște și îndoială	130
10. O TRISTEȚE ILUMINATĂ	135
11. TĂRÂMUL UMBRELOR	143
Depresie și tristețe	149
12. PROBLEME NOI, DIRECȚII NOI	151
Singurătate și solitudine	156
Gândirea nondualistă	159
13. CĂDEREA ÎNTRU ÎNĂLȚARE	164
Oglindirea	165
<i>Coda. O MEDITAȚIE ASUPRA UNUI POEM</i> DE THOMAS MERTON	171
Note	177
Bibliografie	183

Cele mai mari și mai importante probleme de viață sunt esențialmente fără soluție. Omul nu le poate rezolva, poate doar, evoluând, să le depășească. —CARL GUSTAV JUNG

Mai întâi cădem și apoi ne ridicăm după cădere. Și amândouă se întâmplă din mila lui Dumnezeu!

—LADY JULIAN DIN NORWICH

Fraților mei, călugări franciscani, care – în prima jumătate a vieții mele – m-au îndrumat atât de bine pe calea spiritualității și mi-au format astfel de bune deprinderi încât mi-au oferit, odată cu ele, și temeiurile, spațiul, chemarea – cu neputință de respins – către călătoria uimitoare ce o continuă pe cea din prima jumătate.

Chemarea în Marea Călătorie

În cea de-a doua jumătate a vieții noastre, pe toți ne așteaptă o călătorie. Totuși, nu fiecare are parte de ea, chiar dacă înaintăm cu toții în vârstă, iar unii ajung la vârste mai înaintate decât alții. Această „Mare Călătorie“ rămâne, din anumite motive, o taină bine păstrată. Mulți nici nu știu că există așa ceva. Prea puțini sunt cei care o cunosc, care ne vorbesc despre ea sau care înțeleg că este diferită de călătoria din prima jumătate a vieții. Așadar, de ce aș încerca să fac lumină în această privință? De ce să cred că am ceva de spus? Și de ce să scriu pentru oamenii care încă străbat calea celei dintâi călătorii și sunt fericiți așa?

Simt acest îndemn să scriu întrucât, după patruzeci de ani petrecuți ca învățător franciscan, lucrând în diferite medii, religii, țări și instituții, constat că mulți, dacă nu majoritatea oamenilor și instituțiilor rămân blocați în preocupările specifice primei jumătăți a vieții. Ceea ce vreau să spun este că frământările celor mai mulți oameni rămân legate de găsirea identității proprii (ori a uneia superioare), de stabilirea propriilor limite, de căutarea siguranței și probabil de raportarea la persoane și proiecte ce li se par a fi semnificative. Aceste îndatoriri, sau sarcini, sau misiuni sunt și ele, într-o oarecare măsură,

bune și chiar necesare. Toți încercăm să găsim ceea ce filozoful grec Arhimede numea „punctul de sprijin“ pentru a clinti măcar un pic lumea din loc. Lumea ar arăta mult mai rău dacă nu ne-am ocupa de această primă și importantă misiune.

Cred însă că acest scop al primei jumătăți a vieții nu înseamnă decât găsirea unui punct de pornire. Este doar încălzirea, pregătirea, nu întreaga călătorie. Este pluta cu care trecem de pe un mal pe celălalt, nu și portul. Dacă ne-am da seama că e vorba de o călătorie ce abia începe, ne-am pregăti altfel, mai bine, pentru ceea ce urmează. Oamenii ar trebui la orice vârstă să fie conștienți de întregul fir al vieții lor, încotro se îndreaptă și unde anume duce el.

Știm de această călătorie de la vocile limpezi și încurajatoare ale altora care deja au ajuns la destinație, din textele sacre și seculare care ne invită să purcedem spre această destinație, din propriile constatări despre cei ce au pătruns pe acest nou teritoriu și de asemenea, din păcate, de la cei ce par să nu înainteze deloc. Această călătorie către depărtări apare de obicei ca o invitație seducătoare și ca un soi de promisiune sau speranță. Suntem chemați să o urmăm, dar nu ni se poruncește asta, pentru că, probabil, fiecare trebuie să urmeze această cale de bunăvoie, folosind materialul din care este plămădită viața unică a fiecăruia, așa murdar și necizelat cum se află. Nu suntem obligați să pornim la drum și nici nu trebuie s-o facem singuri. De-a lungul drumului *există* indicații, modele comune, dar și scopuri cu totul noi, există avertismente, ba chiar și ghizi personali pentru această călătorie spre depărtări. Sper să pot fi de folos oferindu-vă câte ceva din toate astea în cartea de față.

Toate aceste surse și resurse îmi dau curajul și dorința să încerc să desenez o hartă a tărâmului Marii Călătorii, în prelungirea celei dintâi, și, în mod special, o hartă cu punctele de trecere necesare spre acest tărâm. După cum veți vedea

din titlurile capitolelor, cred că aceste puncte de trecere sunt, de regulă, un fel de „suferință necesară“, contactul dur cu pietrele de poticnire și o luptă neîncetată cu umbrele, dar adesea și o dorință care ne macină, o chemare spre „noi înșine“, spre ceva mai mult, spre ceea ce voi numi „dorul de întoarcere acasă“.

Sunt convins că veți înțelege adevărul acestei hărți, deși este un adevăr al sufletului pe care îl recunoaștem „ca în oglindă, neclar“ (1 Corinteni 13:12)* – dar și în mod clar, într-o oglindă luminoasă. Totuși, orice oglindă în care privim este făcută de mâini omenești, de mâini ca ale mele. Limbajul spiritual este însă, în mod necesar, metaforic sau simbolic. Lumina vine din altă parte, și totuși se reflectă cu necesitate prin intermediul aceloră dintre noi care ne aflăm deja pe drum. Așa cum îmi spunea Desmond Tutu în timpul unei călătorii recente pe care am făcut-o la Cape Town: „Noi suntem doar becurile, Richard, iar treaba noastră e să rămânem înșurubați și legați la sursa de curent!“

Cred că Dumnezeu ne înzestrează cu un suflet, care e identitatea noastră cea mai profundă, Sinele nostru Întru-Adevăr¹, amprenta noastră unică de la momentul propriei „Imaculate Concepții“. Chiar de la-nceput, Creatorul pune o fărâamă de Rai în fiecare dintre noi. Ni se dă un răstimp pentru a-l descoperi, a-l alege și a ne trăi deplin destinul. Dacă nu reușim, Sinele Întru-Adevăr nu ni se va mai oferi a doua oară în forma aceasta unică, și poate de aceea aproape toate tradițiile religioase fac referire la acest fapt prin cuvinte cu o încărcătură extremă, cum ar fi „rai“ și „iad“. Descoperirea propriului suflet este extraordinar de importantă, de relevantă și are o însemnătate deosebită pentru fiecare dintre noi și pentru

* Toate citatele biblice sunt preluate din ediția: *Biblia*, traducere, introduceri și note de pr. Alois Bulai și pr. Eduard Pătrașcu, Sapienția, Iași, 2013 (n. tr.).

lumea întregă. Noi nu ne concepem și nici nu ne creăm sufletul; noi doar îl „cultivăm“. Fiecare dintre noi este custodele stângaci al propriului suflet. Suntem responsabili să ne trezim, iar mare parte a lucrării spirituale este să învățăm cum să nu ne împotrivism acestei evoluții și treziri firești. Se pare că trebuie să ne dezvățăm de o sumedenie de lucruri pentru a reveni la acea viață fundamentală care este „ascunsă împreună cu Cristos în Dumnezeu“ (Coloseni 3:3). Într-adevăr, transformarea este adesea mai degrabă o dezvățare decât o învățare; de aceea tradițiile religioase o și numesc „convertire“ sau „pocăință“.

Cred că nici un poet nu o exprimă într-o manieră mai aproape de perfecțiune decât *inimitabilul* Gerard Manley Hopkins, în poezia sa inspirată de Duns Scotus *Așa cum pescărușii se aprind*²:

Orice lucru care moare face una și aceeași:
 El dezvăluie afară ce-năuntru viețuiește;
 Sinele pe sine-arată; *sinele-mi* în clar vorbește
 Strigând: *Tot ce fac sunt eu: și-am venit tocmai de-aceea.*

Tot ceea ce putem înapoia lui Dumnezeu și tot ce el își dorește de la fiecare dintre noi să înapoiem cu smerenie, dar și cu mândrie este bunul cu care am fost dăruiți – adică pe noi înșine! Dacă e să dăm crezare sfinților și misticilor, acest produs adus la desăvârșire este mai valoros pentru Dumnezeu decât ni se pare nouă. Oricare ar fi acest Mister, în mod clar e vorba despre noi înșine! Adevărata religie a fost dintotdeauna o intuiție profundă a faptului că, în ciuda tuturor eforturilor noastre de a nega ori de a evita acest fapt, *suntem deja implicați* în ceva minunat. Astfel, cea mai mare realizare a teologiei moderne este „orientarea către implicare“, opusă ideii de religie ca simplă observare, afirmare, ca spirit moralizator sau apar-

tenență de grup. Nu e vorba de ceva căruia să i te alături, ci doar de ceva ce trebuie să recunoști, să înduri, dar și de care să te bucuri ca *participant*. Faci parte deja din acel *flux etern* pe care creștinii îl numesc viața dumnezeiască în Treime.

Măsura în care ne găsim acel Sine Întru-Adevăr depinde în mare parte de cât ne-a fost dat fiecăruia să trăim și de momentele de libertate pe care fiecare le primim și le alegem în acest răstimp al nostru. Într-adevăr, viața e plină de „momente“, e alcătuită din acumularea momentelor în care „Eul“ profund se revelează încetul cu încetul, dacă suntem pregătiți să-l vedem. Scopul final este să păstrăm această *amprentă intrinsecă*, imagine fidelă a sufletului nostru, și s-o înapoiem cu smerenie lumii și lui Dumnezeu prin dragoste și slujire. Fiecare lucru și fiecare om trebuie să-și manifeste natura deplin, cu orice risc. Acesta este scopul vieții noastre și cel mai profund înțeles al „legii firii“. Suntem aici să înapoiem în întregime și fără rețineri ceea ce ni s-a dăruit, dar – de această dată – în forma modelată de noi. Este probabil actul cel mai curajos și mai liber pe care putem să-l facem vreodată și e nevoie de ambele jumătăți ale vieții noastre pentru a-l desăvârși. Prima jumătate a vieții înseamnă deslușirea scenariului poveștii, iar a doua reprezintă de fapt scrierea și însușirea ei.

Pregătiți-vă, așadar, de o aventură măreață, cea pentru care v-ați născut. Dacă nu ajungem să cunoaștem părțica de rai din noi, viața noastră nu are prea mult sens, iar noi ne vom fi creat propriul „iad“. Pregătiți-vă deci pentru o nouă formă de libertate, pentru permisiuni riscante, pentru speranțe care apar de te miri unde, fericire neașteptată, pietre de pomicnire, un har care schimbă totul și responsabilități noi și presante, atât față de noi înșine, cât și față de lumea noastră aflată în suferință.

Introducere

Ceea ce pentru un tânăr este un scop firesc devine prilej de obsedantă poticnire la bătrânețe.

—CARL GUSTAV JUNG

Nici un om înțelept nu și-a dorit vreodată să fie mai tânăr. —AFORISM AL INDIGENILOR DIN AMERICA

Există dovezi suficiente și la mai multe niveluri că omul are cel puțin două sarcini importante de îndeplinit în viață. Prima este să construiască „vas“ care să-l cuprindă sau, altfel spus, să-și construiască o identitate puternică; a doua este să afle conținutul pe care vasul e menit să-l cuprindă. Luăm ca de la sine înțeles faptul că cea dintâi sarcină reprezintă însuși scopul vieții noastre, dar asta nu înseamnă neapărat că o și ducem la îndeplinire cu succes. Cea de-a doua sarcină însă este mai curând rezultatul întâmplării decât al căutării; prea puțini sunt cei care ajung să o ducă la îndeplinire cu un plan bine stabilit dinainte, cu un scop determinat sau din pasiune. S-ar putea, așadar, să vă întrebați dacă chiar are rost să oferim din timp un ghid pentru această etapă. Dar tocmai de aceea este imperios necesar. E vital să știm ce ne așteaptă și ce ni se oferă.

Aparținem unei „culturi a primei jumătăți a vieții“, preocupată în mare măsură de *supraviețuirea cu succes*. Probabil că, de-a lungul istoriei, majoritatea culturilor și a indivizilor s-au aflat în prima jumătate a dezvoltării lor pentru că nu au avut timp decât pentru asta. Cu toții încercăm să îndeplinim ceea ce pare a fi datoria pe care viața ne-o încredințează mai întâi: să ne definim identitatea, să ne construim un cămin, să